

Dosarul nr. 2ra-1517/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. O. Parfeni)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, L. Pruteanu, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

28 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Olgăi Moisei împotriva
Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării
dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și
încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 7 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută
hotărârea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, prin care
acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 20 noiembrie 2019, Olga Moisei a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea
încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului
moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 24 martie 2006, din nume propriu, dar și
în calitate de reprezentant al unui grup de deținători de cote-părți valorice deținute
în patrimoniul SA „Prodagroicom” a depus la Judecătoria Căușeni o cerere de
chemare în judecată cu privire la declararea nulității actelor de transmitere a
patrimoniului cu restituirea cotelor-părți valorice titularilor de drept.

A menționat că examinarea cauzei civile continuă în Judecătoria Căușeni, ca
instanță de fond, după parcurgerea multiplă a procedurilor de apel și recurs finalizate
cu mai multe restituiri spre rejudecare.

A comunicat că este a doua cerere prin care solicită constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral.

Astfel, prin hotărârea din 10 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, pârâtul a fost obligat să achite 19 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată. Cu titlu de prejudiciu moral a fost încasată suma de 3 000 de lei, sumă derizorie.

A precizat că timp de treisprezece ani de zile, nu poate obține o hotărâre irevocabilă.

A pierdut foarte mult timp fiind prezentă la diverse instanțe judecătorești, timp pe care îl putea folosi în interese personale, dar nu să-l irosească pe ușile instanței.

A considerat că suma de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral este mai mult decât echitabilă și dacă ar împărți 50 000 lei la numărul de ani cât durează examinarea cererii, ar ieși aproximativ 1 leu pe zi.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 5-7, 38, 166-167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării termenului rezonabil a judecării cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată a ei și a unui grup de alte persoane fizice, încasarea de la Ministerul Justiției al Republicii Moldova în beneficiul ei a sumei 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neexaminarea cererii în termen rezonabil și a cheltuielilor de judecată în mărime de 450 lei.

Prin hotărârea din 13 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost constatat încălcat dreptul Olgăi Moisei la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

A fost încasată de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Olgăi Moisei suma de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și cheltuielile de judecată în sumă de 450 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 7 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că amânările neîntemeiate a ședințelor de judecată admise de instanțele de judecată, casarea de către Curtea de Apel Bender a tuturor hotărârilor instanțelor de fond, casarea de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei Curții de Apel Chișinău și a hotărârii Judecătoriei Căușeni, care reprezintă în esență un viciu procedural și durata totală a procesului de 13 ani, vin în susținerea admiterii acțiunii.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au evidențiat că gradul de complexitate a pricinii respective nu explică și nici nu justifică aflarea acesteia în procedură o perioadă de 13 ani, nefiind finalizată nici în prezent.

La 11 septembrie 2020, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 7 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel emisă la acțiunea Olgăi Moisei cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a apreciat arbitrar poziția participanților procesului și nu a luat în considerație argumentul invocat de către reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în ce privește nedepunerea de către intimată în instanța de judecată a cererii de urgentare a examinării pricinii potrivit art. 192 CPC, în condițiile în care aceasta susține precum că a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei.

Instanța de apel doar parțial a apreciat raportul motivat nr. 17959 din 23 decembrie 2019, în condițiile în care din conținutul acestuia este destul de evident că factorii care au complicat examinarea acțiunii civile din speța principală, se datorează în mod direct comportamentului participanților procesului, precum și circumstanțelor neprevăzute care au survenit pe parcursul examinării acțiunii intentate, fapt ce obliga nemijlocit instanța de judecată de a acționa prin prisma legislației în vigoare pentru a nu prejudicia interesele altui participant la proces.

Astfel, pentru a fi în prezența examinării unui litigiu de judecată în strictă conformitate cu prevederile legale, se impune obligatoriu asigurarea respectării drepturilor și obligațiilor tuturor participanților procesului, dar nu numai a unui un singur participant, fie reclamant, pârât, martor sau intervenient.

A conchis că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

În ceea ce ține de constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, a considerat ca fiind o pretenție nejustificată în condițiile în care nu sunt careva temeiuri de a se invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina autorităților statului (instanța de judecată).

Or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei, motiv din care nu pot fi reținute argumentele intimatei în acest sens.

Totodată, a subliniat că prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

Astfel, a reținut că instanța de apel la emiterea deciziei contestate nu a ținut cont de cerința fundamentală față de despăgubirea prejudiciului moral, care constă în faptul că la determinarea despăgubirilor care acordă o satisfacție echitabilă părții

în proces (în speță intimată), obligatoriu se vor lua în considerare toate circumstanțele relevante ale pricinii.

La fel, instanța de apel nu a luat în considerare și dispozițiile art. 192 alin. (2) CPC.

A mai notat că netemeinicia deciziei instanței de apel se explică și prin faptul că de către intimată nu au fost prezentate probe veridice, pertinente și concludente în justificarea temeiniciei pretenției privind repararea prejudiciului moral, or instanța de apel nu a apreciat corespunzător principiul de bază privind sarcina probării prejudiciului moral și anume, că această sarcină nu poate fi pusă pe seama reclamantului, dar urmează a fi apreciată individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

A precizat că în anumite situații acordarea de satisfacții pecuniare/bănești nu constituie o regulă generală, dar fiind o excepție de la această regulă.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele cauzei și de comportamentul participanților la proces, cu titlu secundar, a considerat că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat.

La 12 octombrie 2020, Olga Moisei a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, solicitând respingerea recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 23 iulie 2020, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 242 vol. I), fiind recepționată de recurent la 31 iulie 2020, ceea ce se atestă prin ștampila aplicată pe scrisoarea de însoțire, copia căreia a fost anexată la cererea de recurs (f. d. 7 vol. II).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 11 septembrie 2020 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța

judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu